

Kateřina Phamov: Liu Xiaobo – Intelektuln životopis v souvislostech proměn nsk společnosti v 80. letech 20. století (Oponentní posudek)

Jiří Hudeček

Předložen práce je tiv napsan shrnutí radikálních názorů Liu Xiaoba z 80. let, zasazen do historického kontextu. Zachycuje Liuovy výstupy proti tendencím ukončit kritickou intelektuln reflexi, zahájenou po konci Kulturn revoluce, a postavit se smřliv k nskm tradicím a tm pádem i nsk současnosti. Liu projevoval svůj odpor proti tradin představ nskho intelektuála jako sluhy a už pmo panovníka, nebo lidu, kter je ve své amorfности jen maskou, za n se opět skrývá panovník. Z textu psobiv vystupuje Liuova kulturn neukotvenost, pstup k nsk historii a tradici jen skrz několik málo opěrných bod (Qu Yuan, Lu Xun) a zjednodušen, idealistick představ o Západu, reprezentovaného mýtickými postavami slavných vdc a několika málo klovmi filozofy.

1. Zpracování kontextu – historie intelektuálních debat 80. let a jejich politických souvislostí – patří k nejsilnějším stránkám práce. Autorka čerpá z relativn širok škály vhodn zvolen a sprvn pochopení literatury (nkter výhrady zachycuje druh st tohoto posudku). Za znalosti a zasazen do kontextu si jist zaslouží hodnocení vborn.

2. Samotn Liu Xiaobo je charakterizován pomocí biograf, napsaných jeho pznivci. I kd kritičtěji pojat literatura neexistuje, měla by se autorka oprostít se od zbyten beletristického, a patetickho slovníku těchto pramen, např. p popis obhajoby Liu Xiaobovy doktorsk práce (všemi uznvan profesor, pamtn den). Liu Xiaoboovy myšlenky práce podrobněji charakterizuje pojednáním o dvou Liu Xiaoboovch stěžejnch dílech – o polemice s Li Zehouem *Kritika volby (Xuanze de pipan 选择的批判, citovan jako Liu 1988)*, a sbírce esej o roli nskho intelektuála *Souasn nsk politika a nšt intelektuálové (Zhongguo dangdai zhengzhi yu Zhongguo zhishifenzi 中国当代政治与中国知识分子, Liu 2010)*. Autorka tyto zdroje cituje bez vlastních analytických komentářů, a ve výběru citátů se zřejmě řd pojetím sekundrn literatury. První z obou děl není podrobn popsáno co do struktury a tématu; autorka hojn cituje z uvodn časti (pvodn samostatn prosloven přednášky „Fan chuantong yu Zhongguo zhishi fenzi“ 反传统与中国知识分子) a ostatn jen zbžn shrnuje. Druh monografie je zpracována lépe a cel kapitola 8 „Kritika intelektuálů“ je jedním z nejkvalitnějších mst práce.

Vzhledem k tomu, o kterých otázkách práce v souvislosti s Liu Xiaoboem skuten pojednává, se jeví nkter časti historického uvodu jako zbyten, např. popis (by strun) Deng Xiaopingovy cesty k moci nebo debata o humanismu a odcizen v socialismu. Disproporce je i v prostoru vnovanm seriálu *Žalozpěv nad řekou (He Shang 河殇)* a Liu Xiaoboovm názorům na něj (jedin odstavec).

Z těchto důvodů jsem v hodnocení naplnn zadání a myšlenkov sevřenosti textu zdrženlivější, a navrhuji hodnocení vborn až velmi dobře.

3. Překlady Liu Xiaoboovch text jsou vesměs velmi kvalitn a spolehliv, ale to je vzhledem k existenci kvalitních anglických a německých verzí téměř povinnost. V některých ppadech lze mst

ke zvoleným překladům výhrady: překlad „konfuciánská doktrína“ (51) je zjevně nevhodný anglicismus; sloveso *zhengshi* 正视 neznamená „čelit realitě zpříma“, ale spíš podívat se na realitu zpříma; *xuhuan leguan zhuyi* 虚幻乐观主义 by mělo být „utopický“ spíše než „iluzorní“ optimismus; *baoshou lixing zhuyi* 保守的理性主义 je „konzervativní racionalismus“, nikoli „realismus“ (to je důležité vzhledem k centrálnímu Liu Xiaoboovu dualismu pojmů *ganxing* a *lixing*). Samotný pojem *ganxing* by možná spíše než jako „intuice“ měl být překládán jako „impulzivnost“ nebo „pocitovost“, neboť se vztahuje k motivaci jednání, nikoli k poznání.

Toto jsou nicméně všechno drobné a sporné výhrady. Větší problém v práci s prameny vidím v absenci přímého kontaktu s díly, na něž Liu Xiaobo reaguje, zejména s Li Zehouovými pracemi, které jsou charakterizovány jen citáty z literatury. Z toho důvodu je práce s prameny podle mého názoru na pomezí výborného a velmi dobrého výkonu.

4. Diplomová práce má přehlednou strukturu a i po formální stránce je velmi pečlivě provedená. Námitky lze mít k některým nedůslednostem v dodržování zvolené citační normy (Autor rok), např. když je na str. 13 v pozn. 3 kapitola z *Cambridge History of China* uvedena plným bibliografickým odkazem, a v bibliografii samotné již není. Největší vadu ale vidím v citacích internetových zdrojů, které jsou uváděny bez roku vydání. Nejde tak někdy ani poznat, že se jedná o citaci, např. když je na str. 10 za zmínkou o Nobelově ceně v závorce („Nobel Peace Prize“). Ojedinele se vyskytují i další prohřešky: mix znakových sad nebo fontů, záměna jména a příjmení, chybný znak ve jméně autora (podrobně níže). Přesto považuji formální stránku práce za téměř vzorovou a navrhuji hodnocení výborně.

5. Po jazykové stránce práci nelze nic vytknout, je psána kultivovaným odborným stylem prakticky bez překlepů, pravopisných chyb a syntaktických chyb. Navrhuji hodnocení výborně.

6. Na závěr je však třeba zhodnotit i originalitu a ambicióznost autorčina přístupu k tématu. Již bylo zmíněno, že se drží publikovaných biografí a hodnocení Liu Xiaoba v literatuře. Ačkoli opakovaně charakterizuje Liua jako solitéra a netypického čínského intelektuála – „svými názory se vymykal jakémukoliv zařazení a těžko ho lze považovat za zástupce některého z tehdejších intelektuálských kruhů“ (str. 10, podobně 76), v práci se nikde nepokouší tuto netypičnost nějak vysvětlit ať už životopisně, nebo „intelektuálním životopisem“, jak zní podtitul práce. Na popis „filozofických východisek Liu Xiaoboova myšlení“ přímo rezignuje (str. 39), což je obtížně pochopitelné; na mnoha místech navíc přebírá nálepky z literatury, aniž by je podepřela konkrétními pasážemi autorova díla (například „volání po ‚totální westernizaci‘ čínské společnosti,“ str. 39). Z těchto důvodů je třeba práci hodnotit jako částečně promarněnou příležitost, a navrhnout v tomto bodě hodnocení velmi dobře.

Celkové hodnocení: Znalosti 1, Relevance 1-2, Práce s prameny 1-2, Formální náležitosti 1, Jazyk 1, Celkový dojem 2. Celková známka je mezi 1 a 2. Domnívám se, že práce má po nevelkém množství úprav potenciál k publikaci v popularizačních periodících.

V Praze 28.1.2014

Některé konkrétní výhrady:

- Psaní velkých písmen v pinyin: Shanghai Renmin chubanshe (str. 11 aj.)
- Odkazy na Fairbankovy *Dějiny Číny* nejsou již v magisterské práci na místě, naopak chybí odkazy na zásadní historii 80. let (Richard Baum: *Burying Mao*)
- Odkazy na autory bez uvedení konkrétních děl (str. 16, pozn. 11 – „podrobně se tomuto tématu věnovali...“)
- Systematické vynechávání apostrofu ve slově „Tian'anmen“
- Díla, která by bylo na místě citovat přímo místo pouhých odkazů na literaturu: „Rezoluce o určitých otázkách historie strany“ (Guanyu jianguo yilai dang de ruogan lishi wenti de jueyi), A Cheng: *Wenhua zhiyue zhi renlei* (bylo by lepší překládat jako „Kultura vymezuje lidstvu hranice“), aj.
- O disidentovi Fang Lizhiovi existují samostatné monografie (Miller: *Science and Dissent in Post-Mao China*); místo jeho působení, *Zhongguo kexue jishu daxue*, nelze překládat jako Vysoké učení technické (str. 25)
- Nesystematické používání znakových sad (He Dongchang 何東昌, str. 40)
- Autorka Tianchi Martin-Liao je příjmením Martin-Liao, nikoli Tianchi
- Hu Kai je zapsán jiným znakem v textu 胡垵 (str. 46) a v bibliografii 胡凯
- Není vysvětleno, proč se Liu Xiaoboova kniha jmenuje *Kritika volby*
- Termín *ji dian lun* 积淀论 by měl být nazýván spíše teorií sedimentu než „teorií sedimentace“ (str. 49), případně možná sedimentační teorií [apriorních kategorií?]; čínský termín 论 není vždy vhodné překládat jako teorie